

Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας

Τόμ. 12 (1986)

Δελτίον ΧΑΕ 12 (1984), Περίοδος Δ'. Στην εκατονταετηρίδα της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (1884-1984)

Προσθήκη στο άρθρο: Οι τοιχογραφίες του Αγίου Νικολάου, στον Άγιο Νικόλαο Μονεμβασίας (ΔΧΑΕ, περ. Δ', τ. Θ' (1977-1979), σ. 35-61)

Νικόλαος Β. ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ

doi: [10.12681/dchae.965](https://doi.org/10.12681/dchae.965)

Βιβλιογραφική αναφορά:

ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ Ν. Β. (1986). Προσθήκη στο άρθρο: Οι τοιχογραφίες του Αγίου Νικολάου, στον Άγιο Νικόλαο Μονεμβασίας (ΔΧΑΕ, περ. Δ', τ. Θ' (1977-1979), σ. 35-61). *Δελτίον της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας*, 12, 509–510. <https://doi.org/10.12681/dchae.965>

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Προσθήκη στο άρθρο: Οι τοιχογραφίες του Αγίου
Νικολάου, στον Άγιο Νικόλαο Μονεμβασίας (ΔΧΑΕ,
περ. Δ', τ. Θ' (1977-1979), σ. 35-61)

Νικόλαος ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ

Δελτίον ΧΑΕ 12 (1984), Περίοδος Δ'. Στην εκατονταετηρίδα
της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας (1884-1984)•
Σελ. 509-510

ΑΘΗΝΑ 1986

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ: ΟΙ ΤΟΙΧΟΓΡΑΦΙΕΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ
ΝΙΚΟΛΑΟΥ, ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ ΜΟΝΕΜΒΑΣΙΑΣ
(ΔΧΑΕ, περ. Δ', τ. Θ' (1977-1979), σ. 35-61)

Εικ. 1. 'Ο ναός τῶν Ἁγίου Νικολάου στὸν Ἅγιο Νικόλαο Μονεμβασίας. Ἡ νότια πλευρὰ τοῦ κυρίως ναοῦ.

Στὴν ἀρχὴ τῆς μελέτης (σ. 35-37) παραλείφθηκε νὰ σημειωθεῖ ὅτι στὸ νότιο τοῖχο τοῦ κυρίως ναοῦ, στὴν ἐξωτερικὴ πλευρὰ, χαμηλά, ὑπάρχει βαθυιδωτὸ πεζούλι, διαφορετικοῦ ὕψους, δυτικὰ τοῦ τόξου πού, προστατευτικό, διαμορφώνεται ἔξω ἀπὸ τὴ νότια θύρα (Εἰκ. 1). Στὸ ἐσωτερικὸ τοῦ νότιου τοίχου τῆς ἐκκλησίας, ἀνατολικά τῆς θύρας, προεξέχει κατὰ 0,19 μ. σὲ μῆκος 1,99 μ. ἔως τὸ τέμπλο γένεση ἡμικυλινδρικοῦ θόλου. Δόντι στὸ δυτικὸ ἄκρο τῆς προεξοχῆς ἴσως μαρτυρεῖ πὼς ὑπῆρχε ἐκεῖ ἐνισχυτικὴ ζώνη. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ προδίδουν ἀρχαιότερη ἀπὸ τὴν τωρινὴ φάση τοῦ μνημείου. Συνηγορεῖ καὶ τὸ παλαιότερο στρώμα τοιχογραφήσεως, πού φαίνεται μέσα στὸ ἱερό, πάντα στὸ νότιο τοῖχο, πλάι στὸν ἅγιο τοῦ πίν. 9 (ΔΧΑΕ, ὁ.π.), ὁ ὁποῖος ἐκ παραδρομῆς ἐκεῖ, ὅπως καὶ στὴ σ. 37, θεωρήθηκε ὡς ἀνήκων στὸ α' στρώμα. Κι ἄς σημειωθεῖ ὅτι σύμφωνα μὲ ντόπια παράδοση,

πού άκουσα επιτόπου τό 1982, πρίν χτιστεί ό "Άγιος Νικόλαος ύπήρχε στήν ίδια θέση ναϊσκος τής "Αγίας Κυριακής.

Ποιά ή μορφή του άρχικοϋ κτίσματος, άρκετά χαμηλότερου από τό σημερινό ναό, δύσκολο νά πει κανείς χωρίς μάλιστα ειδική έρευνα.

N. B. ΔΡΑΝΔΑΚΗΣ

RÉSUMÉ

ADDITION A L'ARTICLE: LES FRESQUES DE L'ÉGLISE SAINT-NICOLAS A SAINT-NICOLAS (MONEMVASIE), ΔΧΑΕ, Δ', Θ' (1977-1979), pp. 35-61

Au début de l'étude (pp. 35-37) il n'a pas été noté que, sur le mur Sud de naos, extérieurement, est formé, en bas, un banc de pierre en gradin et que, à l'intérieur, à l'Est de la porte Sud, s'avance, sur une certaine distance, une naissance de voûte en berceau. Ces éléments témoignent d'une phase plus ancienne que la phase actuelle du monument. Ceci est corroboré également par la présence d'une couche plus ancienne des peintures murales que l'on distingue dans le sanctuaire, sur le mur Sud, près du Saint de la planche 9 (ΔΧΑΕ, *op. cit.*) lequel, par erreur à cet endroit, comme à la page 37, a été considéré comme appartenant à la première couche.

Quelle était la forme de la construction d'origine, il est difficile de la dire. Et même, selon la tradition locale, il existait là une petite église plus ancienne, dédiée à Sainte Kyriaki.

N. B. DRANDAKIS